

*Door het
verleden* INA VAN DER BEEK
ingehaald

DOOR HET VERLEDEN INGEHAALD

Ina van der Beek

Door het verleden ingehaald

Spiegelserie

Zomer & Keuning

ISBN 978 90 5977 458 2

NUR 340

www.spiegelserie.nl

Omslagillustratie: Bas Mazur

©2009 Zomer & Keuning familieromans, Kampen

Alle rechten voorbehouden

1

TERWIJL HIJ Z'N STROPDAS LOSMAAKT LOOPT GERBEN FLUITEND DE TRAP op. Op de bovenste tree wordt hij bijna omvergelopen door zijn achttienjarig dochter Monique.

'Oeps, sorry pap. Maar ik ben al laat, over een halfuurtje speel ik mijn eerste wedstrijd, je komt toch wel kijken?'

'Jawel, ik kleed me even om, dan kom ik ook richting tennisbaan. Wacht je even op me, of...'

'Nee, ik ga vast, tot zo!' Ze is al beneden.

'Dag mam, ik ga hoor, groeten aan oma,' hoort hij haar nog roepen, dan slaat de voordeur achter haar dicht.

Met een glimlach op zijn gezicht gaat Gerben de slaapkamer binnen. Hij loopt naar het open raam om z'n dochter na te kijken en wil juist nog een groet roepen, als hij haar stem hoort.

'Kom je voor mij, of voor mijn ouders? Ik heb namelijk nogal haast...'

'Maakt niet uit wie, ik wil alleen wat vragen,' zegt een onbekende stem.

'Bel dan maar even aan, dan komt m'n moeder wel, dáág!'

Gerben heeft z'n stropdas op het bed gegooid, de bovenste twee knoopjes van z'n overhemd losgemaakt, maar nu blijft hij bij het raam staan. Hij kijkt naar beneden. Bij de voordeur staat een donkergetinte jongeman, z'n vinger gaat nu naar de deurbel. Bijna direct wordt de deur geopend.

'Ja?' hoort hij Rita zeggen. 'Als je voor Monique komt, die fietst net weg.'

'Nee mevrouw, ik wilde alleen wat vragen.'

Gerben is zo gaan staan dat hij de jongen net kan zien, Rita staat buiten zijn beeld, hij hoort wel haar stem. 'Zeg het maar.'

De jongen tikt met zijn wijsvinger tegen het naambordje naast de deur, tenminste, dat veronderstelt Gerben. Hij kan alleen zien dat de jongen z'n hand omhoogbrengt, terwijl hij vraagt: 'G. Geluk... ik ben op zoek naar Guus Geluk, woont die misschien hier?'

Even blijft het stil, dan begint Rita te lachen. Gerben merkt dat hij zijn

adem heeft ingehouden en die nu langzaam laat ontsnappen.

‘Nee, hier woont Gerben Geluk,’ zegt ze. ‘Guus Geluk is volgens mij een stripfiguur, de neef van Donald Duck. Hoewel het natuurlijk niet onmogelijk is dat er ook een echte Guus Geluk bestaat. Waarom zoek je hem eigenlijk?’

‘Ik moet een boodschap overbrengen van mijn moeder. Ik weet alleen dat hij in dit dorp zou moeten wonen...’ De stem van de jongen klinkt wat aarzelend, maar tegelijk heel serieus.

Rita is ook ernstig geworden. ‘In deze streek wonen erg veel mensen met de achternaam Geluk, maar ik ken geen enkele Guus. Ik zou het aan m’n man kunnen vragen, heb je een ogenblikje?’

Met grote stappen is Gerben bij het raam vandaan gelopen, naar de badkamer. Hij draait de kraan open en fluit weer terwijl hij zich snel verder uitkleedt.

‘Gerben?’

‘Riep je? Ik ga even douchen. Ga je zo naar je moeder? Doe haar de groeten.’ Hij steekt zijn hoofd om de hoek.

‘Nee, er is een jongen aan de deur, hij vraagt of wij ene Guus Geluk kennen. Weet jij of er iemand in jullie familie die voornaam heeft?’

‘Guus Geluk woont in de Donald Duck, verder zou ik het niet weten.’ Hij sluit de deur weer en kleedt zich verder uit. Even later staat hij onder de warme straal, hij merkt dat hij trilt. Heel lang blijft hij staan. Allerlei beelden schieten door zijn hoofd om steeds weer terug te komen bij dat ene: zijn neef Gijsbert en dat meisje, Maria. Maria met haar huid als van melkchocolade...

Gijs... Waar is hij gebleven, wat is er van hem geworden? Hij heeft jaren niet meer aan hem gedacht en ook niet aan Maria. Er niet meer aan willen denken. Maar nu opeens, door het verschijnen van die jongen en zijn vraag, staat alles hem weer voor ogen alsof het gisteren was.

Eindelijk draait hij de kraan dicht en droogt hij zich af. Half aangekleed zakt hij weer neer op de rand van het bed. Honderd gedachten gaan door zijn hoofd. Opeens krijgt hij haast. Monique zal zich afvragen waar hij blijft.

Monique, zijn oogappeltje! Hij is trots op zijn mooie dochter met haar vrolijke lach, haar prachtige blonde krullen en haar lieve karakter. Eigenlijk is vooral zij nog de schakel tussen hem en Rita. Hij ziet er dan ook vreselijk tegenop dat ze binnenkort op kamers zal gaan wonen. Maar ze gaat studeren in Utrecht en het op-en-neeze reizen zal te veel tijd gaan kosten. Ze is druk op zoek naar geschikte woonruimte. Eerlijk gezegd hoopt hij dat het nog even zal duren voor dat lukt. Dit voorjaar is ze achttien geworden en afgelopen maand heeft ze haar vwo-diploma gehaald. Soms speelt hij met de gedachte om een etage in Utrecht te kopen voor haar en haar vriendin, maar hij heeft er nog niet over gesproken. Zolang ze niets heeft, blijft ze nog even thuis wonen.

Want wat zal het stil zijn als ze weg is... Rita en hij hebben allebei hun eigen leven, zij met het huishouden, het bezoeken van haar moeder en schoonvader en het vrijwilligerswerk van de kerk. Hijzelf vooral met de zaak en soms als hij in het weekend eindelijk eens tijd overheeft, de tennisclub.

Tennisclub! Ja, hij moet opschieten, Monique wacht op hem. Snel trekt hij een gemakkelijk shirt en een linnen broek aan, sokken, schoenen, hup: naar de baan, zijn meisje aanmoedigen!

Hij trekt de deur achter zich dicht. Even aarzelt hij, dan stapt hij toch maar snel in de auto en rijdt weg. 'Meer bewegen,' heeft z'n arts pas nog gezegd. Maar hij is al zo laat, hij laat z'n fiets maar weer staan.

Tien minuten later staat hij aan de kant van de tennisbaan. Hij blijft maar aan de achterkant van Monique, dan leidt zijn aanwezigheid haar in elk geval niet af. Zijn blik valt op haar tegenspeelster: een meisje met donker kroeshaar, kortgeknipt als bij een jongen. Hè verdraaid, nu moet hij weer denken aan die jongen, net aan z'n voordeur! Hij probeert zich te concentreren op de bal die over het net zoekt. Maar hij kan zijn aandacht niet bij het spel houden. Steeds moet hij aan zijn neef Gijs denken.

Monique is snel naar de tennisbaan gefietst. Leuke jongen, denkt ze nog, dan is ze hem weer vergeten. Ze moet stevig doorfietsen, want ze

wil op tijd zijn en nog even een paar balletjes slaan voor de eerste set begint.

Het is heerlijk weer, ze treffen het voor de clubkampioenschappen. Leuk, dat pappa komt kijken, meestal komt daar niks van. Hij is vaak laat thuis van de zaak, zeker sinds hij algemeen directeur is geworden na het overlijden van opa. Maar deze vrijdagavond was hij lekker op tijd en heeft hij beloofd aan het begin van de eerste set aanwezig te zijn om haar aan te moedigen. Mamma komt eigenlijk nooit kijken, ze houdt zelf al helemaal niet van tennis en vindt het vervelend tussen de soms wat lawaaiërige jongeren te staan.

Monique heeft al een paar keer op haar horloge gekeken, waar blijft pap nou? Als haar eerste wedstrijd begint is hij er nog steeds niet. Waarschijnlijk weer een belangrijk telefoontje tussengekomen of zo. Nou ja, ze ziet hem zo wel.

Pas als ze na de eerste set bezweet van het veld af komt, ziet ze hem staan. Hij heeft vrijetijdskleding aan en hij staat met een lach om zijn mond met iemand naast hem te praten. Toch ziet ze aan zijn houding dat hij niet echt ontspannen is. Er ligt een frons boven zijn wenkbrauwen en zijn schouders zijn opgetrokken. O, ze kent haar vader zo goed! Wat zou er zijn? Waarschijnlijk weer irritaties tussen hem en mamma. Ze zucht en terwijl ze naar hem toe loopt denkt ze: Zo gauw mogelijk een kamer in Utrecht!

‘Hoi pap, wat was je laat!’

‘Ha meisje, ik sta hier al een poosje te kijken, hoor. Maar ik heb toch nog even snel gedoucht voor ik wegging en er kwam ook nog iemand aan de deur.’

‘Die donkere jongen, ja, wat kwam hij vragen?’

‘O, de weg of zo, je moeder heeft het afgehandeld.’

Ze kijkt hem onderzoekend aan. ‘Nou, dan ben jij daar toch niet later door!’

‘Wat bedoel je?’

‘Als mamma dat heeft afgehandeld, die jongen... Laat ook maar. Vind je dat ik goed speel?’

‘Prima, maar je moet goed opletten, dat meisje speelt heel kort over

het net. Wie is zij eigenlijk? Je ziet hier in het dorp niet veel van die donkere figuren. Ik heb het er niet zo op.'

'Pap! Je discrimineert!' Verbaasd en verontwaardigd kijkt ze haar vader aan. 'Ik vind het echt erg, dat je zulke dingen zegt!' Ze zijn op een bankje gaan zitten, Monique drinkt water. Haar vader haalt zijn schouders op. 'Het spijt me,' zegt hij, 'maar dat is nou eenmaal mijn mening.'

Monique kijkt haar vader van opzij aan. 'Als ik straks in Utrecht studeer en woon, zal ik wel in contact komen met heel wat meer mensen van buitenlandse afkomst. Het lijkt mij juist een verrijking. Hier in het dorp zijn we eigenlijk geen goede afspiegeling van de Nederlandse samenleving meer. En pap...' haar stem hapert even, 'ik denk dat het ook niet zo christelijk is wat je nu zegt.'

'Poehpoeh, wat een grote woorden! Kom, volgens mij moet je de baan weer op. Denk aan wat ik gezegd heb, hè, let op de ballen kort over het net.'

Monique kan zich niet meer goed concentreren, ze is geschrokken van de woorden van haar vader. Denkt hij echt zo, is hij werkelijk zo ouderwets en kortzichtig? Het is haar nooit eerder opgevallen. Nu is het waar, in hun dorp wonen nauwelijks mensen met een andere huidskleur of nationaliteit. Dus het is waarschijnlijk nooit eerder ter sprake gekomen. Ze kijkt naar haar tegenstandster op de baan. Ze heet Myra, kortgeleden is ze met haar familie hier in het dorp komen wonen en lid geworden van de tennisclub. Myra vertelde onlangs dat ze hiervoor in Amsterdam woonden en het gezin vanuit Suriname naar Nederland is gekomen toen zij, Myra nog heel klein was.

Ze voelt de ogen van haar vader terwijl ze speelt, ze moet steeds aan zijn woorden denken. Komt het daardoor dat ze verliest? Even later schudt ze haar tegenspeelster de hand. 'Mooi gespeeld, Myra, gefeliciteerd!'

Moeder Rita is vlak na het vertrek van Monique ook op de fiets gestapt. In de verte ziet ze de jongen nog lopen, die zojuist bij haar aan de deur stond. Guus Geluk! Ze moet nog een beetje in zichzelf lachen.

Als je achternaam Geluk is, noem je je zoon toch niet Guus? Het klonk echt als een grap, wilde iemand hem voor de gek houden? Toch keek hij heel serieus bij z'n vraag. Ach, waarom ook niet. Als Guus een familienaam is, wordt hij toch gewoon doorgegeven? Niet iedereen leest trouwens de Donald Duck, dus dan zegt zo'n naam je al helemaal niks.

Een familienaam... De naam van haar familie wordt niet doorgegeven. Haar vader was de laatste Berend Voskuil. Het bedrijf 'Voskuil & Zn.', dat jarenlang met die naam van vader op zoon ging, heeft inmiddels al sinds jaren een andere naam gekregen: 'Voskuil & Geluk'. Gerben opperde laatst, kort na het overlijden van zijn schoonvader, om het in te korten tot 'G. Geluk'. Maar daar heeft ze zich sterk tegen verzet. Het bedrijf van haar familie is de afgelopen dertig jaar enorm uitgebreid door haar vader, kortgeleden zijn er zelfs vestigingen in Duitsland en Zweden gekomen, zou zijn naam dan nu van de gevel en het briefpapier moeten verdwijnen? Nee, daarvoor zal ze nooit haar toestemming geven. Gelukkig dat zij, doordat er een groot aantal aandelen op haar naam staat, toch nog wat zeggenschap heeft. Zelfs al is haar man de directeur, in wezen kan hij niks doen zonder haar goedkeuring.

Rita heeft de rust van de fraaie buitenwijk achter zich gelaten en fietst nu naar het centrum van het dorp. Zeker twee tot drie keer per week gaat ze naar haar moeder, die sinds een halfjaar de ruime bungalow aan de buitenkant van het dorp verruild heeft voor een kleine vrijstaande woning midden in het dorp. Toen haar moeder met de verhuisplannen op tafel kwam en zij, Rita, bezorgd had gevraagd of haar moeder dit echt wel zeker wist, antwoordde deze: 'Kind, het is ideaal nu ik ouder word en alleen ben. Dicht bij de winkel, de kerk, de bibliotheek en de dokter. Wat wil ik nog meer? Des te langer blijf ik onafhankelijk.'

'Tja, dat is waar, maar dat hoeft toch geen reden te zijn om uit uw huis te gaan? Wij willen alles voor u doen en u brengen waar u maar wilt.'

'Jij wel, ja en Monique ook, maar je man zit niet te wachten op een

schoonmoeder die steeds meer beslag op jullie tijd gaat leggen naarmate ze ouder wordt.'

'Moeder!'

'Meisje, het is toch zo. Laten we eerlijk zijn. Maar het geeft niet, ik vind het gewoon fijn om mezelf zo lang mogelijk te redden. Trouwens, zo hulpbehoevend ben ik nog niet, hoor, voorlopig kan ik alles nog zelf.'

Zo was het geregeld, het huisje was leuk en gelukkig had moeder het prima naar haar zin. Toch bleef het jammer dat het zo slecht boterde tussen haar moeder en Gerben. Maar dat is altijd al zo geweest.

Toen Gerben na de middelbare school, waar hij en Rita al bij elkaar in de klas zaten, bij haar vader op kantoor kwam werken, bleek dat hij bijzondere aandacht voor Rita had en al snel hadden ze stevige verkeer. Haar moeder had haar gewaarschuwd voor hem. 'Die jongeman is vooral geïnteresseerd in de dochter van z'n baas en dan pas in de persoon Rita.'

Rita had dat belachelijk gevonden. Ze keek zelfs tegen Gerben op: een jongen uit een veel lager milieu, die toch maar het atheneum had doorlopen en nu een paar jaar wilde werken om geld te verdienen voor zijn verdere studie, dat verdiende respect. Ze was dan ook als een blok voor hem gevallen en al snel was Gerben kind aan huis bij haar en haar ouders. Soms bracht hij ook zijn neef Gijsbert mee. Gijs was behalve de neef van Gerben, ook altijd zijn beste vriend geweest. Maar dat begon al snel te veranderen. Gerben begon zich te schamen voor Gijs.

Rita glimlacht in zichzelf als ze aan die tijd terugdenkt. Gijs was net zo'n jonge hond, altijd vol gekke invallen en grappen. Haar ouders zagen hem graag komen en één keer had haar moeder voorzichtig gevraagd of zij niet beter bij Gijsbert dan bij Gerben paste. Heel boos was ze geworden en mam was er nooit meer op teruggekomen. Maar zelf heeft ze later nog erg vaak aan die woorden moeten denken. Nu ook weer, terwijl ze van haar fiets stapt. O mam, u weet niet half hoezeer u gelijk had met die woorden! Er ligt een bittere trek op haar gezicht als ze dit denkt. Maar dan dwingt ze zichzelf weer tot een

glimlach en gaat door de achterdeur naar binnen. 'Joehoe, ik ben het!' 'Ha Rita, gezellig dat je er bent. Koffie, of liever wat fris? Ik wilde juist voor mezelf wat vruchtensap inschenken.'

'Lekker, doe voor mij ook maar. Zat u buiten?'

'Ja, het is nog zo lekker, ga maar vast zitten, ik kom eraan.' Even later komt ze met een blad, waarop twee glazen staan met daarnaast een koekschaaltje, het terras weer op. Ze zet het blad voorzichtig op de tuintafel.

'Lekker, bitterkoekjes! U krijgt de groeten van Monique. Ze moest tennissen, clubkampioenschappen of zoiets.'

'Dank je, doe haar de groeten terug. En je man, nog op kantoor?'

'Nee, hij was vroeg thuis, zes uur al. Hij is nu naar de tennisbaan, kijken bij Monique.'

Moeder Voskuil knikt. 'Dat is leuk voor haar. Verder nog nieuws?'

'Nee, niet echt.' Dat is nou zo goed van haar moeder: nooit zal ze iets negatiefs over Gerben zeggen, zich bemoeien met hun huwelijk, hun gezin. Hoewel ze best weet dat het vaak niet allemaal zo soepel verloopt. Zeker toen Monique jonger was, liet zij weleens wat los over de thuissituatie. Mopperde ze omdat haar vader nooit thuis was, dat hij twee gezichten had: naar buiten toe de joviale, gezellige man, maar thuis, voor zover hij al thuis was, de snel geïrriteerde, autoritaire man. Later had ook Monique de stilzwijgende afspraak overgenomen: de vuile was binnenhouden en zeker oma daar niet mee belasten.

'Monique lekker van haar vakantie aan het genieten? Ze heeft toch ook een vakantiebaantje, wat was het ook alweer?' onderbreekt haar moeder haar gedachten.

'Postbode, vanaf volgende week gaat ze drie weken post bezorgen en daarna gaat ze met drie vriendinnen op vakantie naar Frankrijk.'

'Dus niet meer met jullie mee?'

'Ach nee, trouwens, wij gaan voorlopig helemaal niet. Gerben kan niet weg, zegt hij. Misschien in het najaar nog een weekje of zo, we zien wel.'

Gedachteloos pakt Rita nog een koekje van de schaal, opeens schiet ze in de lach. 'Vlak voor ik wegging kwam er een jongen aan de deur. Hij

was op zoek naar Guus Geluk en vroeg of hij op het goede adres was.
'Guus Geluk, dat klinkt wel bekend.'

'Ja, uit de Donald Duck! Maar niet in het echt, denk ik.'

'Hoe kwam hij dan bij jullie terecht? En was het iemand uit het dorp?'

'Nee, ik kende hem niet. Hij zal wel in het telefoonboek gezocht hebben en wij staan er natuurlijk in als G. Geluk. Maar ook Gerben kent geen Guus in zijn familie, zei hij.'

'Bedoelde hij niet gewoon Gijs Geluk?' vraagt haar moeder nuchter.

'Dat scheelt maar één letter, nou ja, twee dan.'

Verbaasd kijkt Rita haar aan. 'Nou, daar heb ik helemaal niet aan gedacht. Dat zou natuurlijk best kunnen. We hebben zó lang niks gehoord van Gijsbert dat ik hem bijna vergeten was.'

'Echt?'

Meer zegt haar moeder niet, maar Rita voelt dat ze een kleur krijgt onder haar moeders onderzoekende blik. Zo rustig mogelijk zegt ze: 'Nou ja, niet echt vergeten natuurlijk, maar we hebben zo lang niks van hem gehoord, dat ik bij de vraag naar Guus niet gelijk aan Gijs heb gedacht.'

'Het was toch een leuke knul, jammer dat hij helemaal uit beeld verdwenen is. Maar die jongen waar je het over had, was hij ook familie van Gerben?'

Rita schiet weer in de lach, 'Nou nee, het was een buitenlandse jongen, ik denk Surinaams of zo. En waarom hij Guus of wellicht Gijs zocht, weet ik ook niet. Hij moest een boodschap overbrengen van zijn moeder, zei hij...'

Even kijken moeder en dochter elkaar aan, dan zegt moeder Voskuijl: 'Gijs is toch al jaren geleden naar het buitenland vertrokken, hoe oud was die jongen ongeveer?'

'Denk je...' Meer zegt Rita niet. Met grote ogen kijkt ze haar moeder aan.

'Ik zeg niks, maar het zou toch kunnen? Gijsbert is al sinds jullie getrouwd zijn weg, wie weet waar en hoe zijn leven verder is gegaan? Ach,' valt ze zichzelf dan in de rede, 'ik praat ook maar wat, ik heb te veel fantasie. Het past me helemaal niet zulke dingen te zeggen.'

Maar goed dat Gerben me niet hoort.'

Nu glimlachen ze allebei. Want Gerben, wat zijn zwakke punten ook mogen zijn, zal nooit roddelen over anderen en zeker over zijn eigen familie wil hij geen slechte dingen horen, waar of niet waar. Want was dat ook niet een van de redenen dat alle contacten met Gijsbert zijn verbroken? Gijs, die weleens een beetje een losbol was, wat gemakkelijk van vriendinnetje wisselde in het verleden en ook al niet wilde studeren, maar zich meer thuis voelde bij de hippies in Amsterdam in zijn jonge jaren?

Wat er echt mis is gegaan tussen die twee bevriende neven, weet ook Rita niet, maar waarschijnlijk heeft het met deze dingen te maken. Toch zijn ze tot hun twintigste ook goed bevriend geweest, of was het alleen de familieband?

Rita gaat staan. 'Ik ga zo weer eens op huis aan, ma, kan ik nog iets voor u doen?'

'Nee kind, fijn dat je er was. En Rita, als je wat minder vaak wilt komen is dat ook goed, hoor, voel je niet verplicht zo vaak hier naartoe te komen.'

Rita kust haar moeder op de wang. 'Ik kom veel te graag! En wacht maar, als straks Monique in Utrecht zit, kom ik misschien nog wel vaker, anders vereenzaam ik helemaal.' Het moet een grapje zijn, maar er klinkt een ondertoon van ernst in.

Diep in gedachten rijdt Rita naar huis. Stel dat het waar is wat haar moeder insinueerde. Dat die jongen een zoon van Gijsbert zou zijn. Ach nee, dat zal wel niet. Hij vroeg tenslotte duidelijk naar Guus en dat is heel wat anders dan Gijs. En Gijs is trouwens ook niet naar Suriname gegaan, dat weet ze wel. In het begin hoorden ze nog weleens wat over hem via de vader van Gerben, Gijs zat toen in Canada. Nu komen haar gedachten weer bij Gerben. Gerben, de streber. O ja, de harde werker, dat zeker ook. De perfectionist, voor zichzelf maar ook voor anderen. In zijn gezin of omgeving moet alles en iedereen perfect zijn, op het abnormale af.

Vaak had ze gewild dat hij ook iets van z'n neef had. Van diens warmte en hartelijkheid, aandacht en humor. Maar geen van die eigen-

schappen heeft haar man. En als hij er misschien een klein beetje van heeft, dan merkt alleen Monique dat af en toe, maar zij, Rita, zeker niet. En onwillekeurig komen opeens die al zo lang geleden gesproken woorden van haar moeder weer in haar hoofd: 'Hij is allereerst verliefd op de dochter van de baas en dan pas op de persoon Rita'. Ze schaamde zich eigenlijk voor de gedachte, maar ze heeft in het verleden ook weleens gedacht dat hij ouderling in de kerk werd omdat hij daardoor in aanzien kwam bij de gemeente, en daarna pas uit liefde tot God. Hij kan zo goed het woord voeren op gemeenteevonden en dergelijke bijeenkomsten, zo goed een vergadering leiden, maar nooit hoort ze hem spreken over Gods liefde en de blijdschap van het geloof. Nu heeft hij zelfs daar geen tijd meer voor. Hij kon op bijeenkomsten prachtige gebeden uitspreken, in mooi gekozen zinnen en woorden, maar nog nooit heeft hij samen met haar thuis gebeden in moeilijke situaties en verdriet.

Ze weet dat ze eigenlijk niet zo mag denken over hem, zo oordelen. Maar ze is vaak zo alleen, ook al is hij thuis. De verwijdering tussen hen is begonnen toen Monique een paar jaar was. Hoewel hij vanaf het begin dol was op zijn dochtertje, bleef hij uitzien naar een zoon. De zoon die het familiebedrijf zou moeten overnemen. Maar die zoon is nooit gekomen. Toen Rita maar niet meer zwanger werd en ze ten slotte voor onderzoeken bij de gynaecoloog terecht kwam, kregen ze te horen dat het eigenlijk een wonder was dat ze ooit zwanger was geworden en de kans dus heel klein was dat er nog een kindje zou komen.

Rita had het erg gevonden, ze wilde zo graag een gezin met zeker twee of drie kinderen. Gerben had het vreselijk gevonden, hij wilde een zoon! En hoewel hij het niet hardop uitsprak, liet hij regelmatig doorschemeren dat hij het haar verweet dat er niet meer kinderen kwamen. In het begin had ze niet gereageerd, maar ten slotte had ze een keer tegen hem geschreeuwd dat ze God niet was. Daar was hij van geschrokken en daarna heeft hij er nooit meer toespelingen op gemaakt. Maar ze was het stille verwijt blijven voelen. Alsof zij er wat aan kon doen. Ze was al verdrietig genoeg. Maar tegelijk ook heel

gelukkig met haar dochtertje, beseffend dat het dus een wonder was dat ze haar hadden gekregen. Zijzelf was ook steeds meer een muur om zich heen gaan bouwen, een sterke muur van zelfbeheersing, bang om gekwetst te worden.

Gerben was zich steeds meer op het bedrijf gaan richten, tot plezier van zijn schoonvader, die in hem de zoon vond die ook hij nooit gekregen had.

Toen Gerben, nadat hij zijn middelbare school afgerond en bijna anderhalf jaar in het bedrijf gewerkt had, een oproep voor militaire dienst kreeg, had vader Voskuil hen samen bij zich geroepen. 'Ik heb een voorstel voor jullie, luister goed en denk er dan rustig over na.' Hij had even gepauzeerd en ging toen verder: 'Gerben gaat binnenkort in dienst, doe dat maar gewoon, dat is goed voor een jonge kerel.'

'Ik zal wel moeten...' kwam Gerben ertussendoor.

Vader Voskuil hief zijn hand op. 'Laat me uitpraten, jongen. Als je gaat studeren, kun je uitstel krijgen. Maar ik vind het een prima idee als je eerst in dienst gaat. Zoals ik al zei, daar word je een echte kerel van en je hebt het maar alvast gehad. Als je over zo'n pakweg anderhalf jaar uit dienst komt en jullie verkering is nog steeds aan, kunnen jullie trouwen. Ik koop een huis voor jullie, jij gaat economie studeren. Uiteraard betaal ik ook je studie, maar ik verwacht van je dat je al tijdens je studie gaat meedenken in ons bedrijf. Als alles goed gaat en je rondt je studie op tijd af, kun je zo in het bedrijf stappen. En dan niet zoals nu als administratief medewerker, nee, dan kom je naast mij te werken en wellicht wordt het nog wat later niet langer mijn bedrijf, maar óns bedrijf. En hopelijk krijgen jullie nog eens een zoon, die het familiebedrijf op zijn beurt kan voortzetten.'

Rita weet nog dat Gerben en zij beiden een tijdje sprakeloos waren en toen Gerben even later opstond en wat wilde zeggen, legde haar vader hem opnieuw met een handgebaar het zwijgen op. 'Zoals ik al zei: zet alles op een rijtje en denk erover na.'

Alsof er wat te denken viel... Het was voor Gerben de kans van zijn leven. En zijzelf was ook door het dollen heen, die lieve, goede paps! Alles had hij voor haar en Gerben over.

Pas jaren later was langzaam het besef gekomen dat haar vader vooral zichzelf een plezier had gedaan: voortzetting van het familiebedrijf. En zijn dochter? Ze was verkocht! Zij was de prijs die Gerben moest betalen voor zijn studie, zijn huis en opname in de directie. Natuurlijk, ze hielden van elkaar, maar stel dat tijdens hun verkeeringsstijd die liefde toch niet zo groot zou blijken te zijn als eerst gedacht? Zou Gerben dan ooit een eind aan hun relatie maken en zoveel voor zichzelf weggoeien? Hij, de eierzuchtige jongen, die zo heel graag hogerop wilde?

Het was gegaan zoals besproken. In het vroege voorjaar van 1970 was Gerben in dienst gegaan en nadat hij aan het eind van de zomer van 1971 was afgezwaid, was hij direct in september met zijn studie begonnen. In mei 1972 was de nieuwe woning klaar en werd de bruiloft gevierd.

Rita zucht als ze haar fiets in de garage zet en de achterdeur van hun fraaie villa opent. Nee, geld maakt niet gelukkig, daar is ze wel achter.

HET IS KOOPAVOND IN HET DORP. MONIQUE HEEFT EEN PAAR BOODSCHAPPEN gedaan bij de drogist, zonnebrandolie en een nieuwe deodorant. Morgen gaat ze op vakantie naar Frankrijk, ze heeft er echt zin in. Ze gaan met vier meiden: Marieke, Wendy en Barbara, de twee jaar oudere zus van Wendy. Barbara heeft al ruim een jaar haar rijbewijs en de ouders van de zussen vonden het goed dat ze de auto van hun moeder meenemen.

Vader Gerben heeft wel even bedenkelijk gekeken toen hij van de plannen hoorde, maar mamma is voor haar opgekomen door te zeggen dat Barbara echt een serieus en rustig meisje is en dus heus wel voorzichtig zal rijden.

Weet je wat, ze gaat nog even bij oma langs. Ze loopt achterom, maar terwijl ze naar binnen kijkt ziet ze al dat het er erg stil uitziet. Zou oma in de tuin zijn? Nee, ook daar is alles verlaten. Ze voelt nog aan de achterdeur: op slot. Oma is niet thuis. Dan maar terug naar de fiets en naar huis. Ze is net de hoek om gereden als ze letterlijk tegen iemand opbotst, die juist over wil steken.

‘Oeps! Hé Myra, ben jij het, heb je je bezeerd?’

‘Monique! Nee hoor, sorry, het was ook mijn eigen schuld. Ik loop zomaar van de stoep af. Nog een geluk dat je met de fiets bent en niet met de auto, dan was ik plat geweest.’

Monique schiet in de lach. ‘Steek er de gek maar mee. Maar hoe is het met je? Ik heb je de laatste weken niet op de tennisbaan gezien.’

‘Ik ben ziek geweest, flinke griep. Maar nu gaat het weer goed. Behalve dan nu een paar blauwe plekken!’ Ze wrijft over haar been, maar ze lacht erbij. ‘Binnenkort zie je me wel weer. Met jou alles goed?’

‘Ja prima, maar ik ben vanaf morgen op vakantie, dus je ziet me voorlopig niet op de baan. Ga jij nog weg?’

‘Nee, ik denk het niet. Ik heb een vakantiebaantje, ik wil voorlopig een heleboel geld verdienen en dan misschien met Kerst naar Suriname naar mijn oma en opa.’

‘Mijn oma woont hier vlakbij, dat is dus heel wat simpeler,’ denkt Monique hardop. ‘Jij zult de jouwe niet zo vaak zien.’

‘Nee, het is vier jaar geleden dat we in Suriname waren. Maar wat staan we hier, heb je soms zin om met me mee naar huis te gaan, even wat drinken?’

‘Ja, prima. Waar woon je precies?’

‘Hier!’ Ze zijn overgestoken en Myra haalt de sleutel uit haar zak. ‘Je hebt me zo ongeveer voor mijn eigen huisdeur omvergereden.’

Monique zet haar fiets tegen het huis en wil al achter Myra naar binnen lopen. Maar die draait zich om en zegt: ‘Staat je fiets op slot? Het stikt hier in huis van de Surinamers en die kun je niet vertrouwen.’

Monique blijft stokstijf staan en kijkt Myra met open mond aan. Die begint te lachen, maar het is geen vrolijke lach. ‘O, ik weet het heus wel, hoor. In Amsterdam kregen we dat af en toe te horen, maar hier is het nog honderd keer zo erg. Weet je dat wij de enige niet-blanken hier in het dorp zijn? En heb je enig idee hoe er door sommige mensen naar ons gekeken en op ons gereageerd wordt?’

‘Kom op, Myra, het is 1992! Ik denk dat je overdrijft!’ Terwijl Monique dit zegt flitsen de woorden van haar vader door haar hoofd, onlangs op de tennisbaan toen hij Myra voor de eerste keer zag. ‘Mensen zullen weleens kijken, gewoon omdat ze het hier niet gewend zijn. Maar ik geloof niet dat ze op jullie neerkijken. En in Amsterdam? Daar wonen toch tientallen soorten culturen en huidskleuren door elkaar?’

‘Zeker, maar ook daar hadden vaak de Surinamers in de wijk waar wij woonden de naam van onbetrouwbaar, lui en weet ik wat nog meer te zijn. Weet je, ik was zo blij dat we daar weggingen, ik dacht echt dat het in een dorp anders zou zijn. Maar dat was een beetje naïef, daar ben ik wel achter.’

Monique heeft inmiddels haar fiets op slot gezet en loopt nu achter Myra aan naar binnen. ‘Er worden hier echt wel fietsen gestolen, hoor, denk maar niet dat die Nederlanders zo braaf zijn.’ Het klinkt een beetje zwak, ze hoort het zelf.

Myra reageert niet, maar gaat haar voor de woonkamer in. Op de bank zit Myra's moeder, dat zie je meteen, Myra lijkt sprekend op haar. Ze staat op als Monique binnenkomt en geeft haar glimlachend een hand. 'Ik ben Lidia, de moeder van Myra. Wat leuk, dat Myra een vriendin meebrengt. Willen jullie wat drinken?'

'Zo meteen, we gaan eerst even naar mijn kamer, kom je?'

Monique knikt. Ze lopen alweer de kamer uit, de trap op, waar harde muziek hen tegemoetkomt. Bovengekomen geeft Myra een harde klap tegen een deur. 'Zachter, Jeffrey, Lise slaapt!' Dan opent ze een andere deur, laat Monique binnen en sluit de deur weer achter zich. Ze laat zich op het bed vallen en klopt met haar hand op de plaats naast zich. 'Ga zitten! Dit is dus onze familie: mamma, die altijd wil praten, Jeffrey die te veel lawaai maakt en Lise die al slaapt.'

Monique weet even niet wat ze moet antwoorden, dan trekt ze alleen maar even haar wenkbrauwen op en vraagt: 'Slaapt, in die herrie?'

Nu is het Myra die even stilvalt, dan begint ze te lachen. 'Hè, dat is nou eens een leuke reactie! Als ik ooit iemand mee naar huis neem, vragen ze standaard: 'O, en waar is je vader?' Maar jij vraagt je alleen af hoe Lise kan slapen in die herrie. Waarschijnlijk omdat ze eraan gewend is.'

Dan wordt ze ernstig en gaat verder: 'Jeffrey is veertien en vreselijk aan het puberen, mamma kan hem niet aan, hij gaat gewoon zijn eigen gang. En Lise is acht, zij is een schatje. En onze vaders? Ja, je hoort het goed: vaders, we hebben namelijk met z'n drieën twee vaders. De ene is dood en de andere ervandoor. De vader van Jef en mij is gewoon vertrokken toen mamma zwanger was van Jef, we woonden toen nog in Suriname. Kort na de geboorte van Jeffrey zijn we naar familie in Nederland gegaan. Daar heeft mijn moeder Ben leren kennen, hij is de vader van Lise. Drie jaar geleden is hij verongelukt. Dus we zijn een aardig bij elkaar geraapt zootje! Ziezo, dat weet je, nog steeds zin om gezellig beneden wat te drinken en de familie beter te leren kennen?'

'Ja, natuurlijk, waarom niet?'

Even kijkt Myra haar onderzoekend aan, dan springt ze op van het

bed. 'Nou, kom op, dan gaan we theedrinken bij mamma.' Achter elkaar lopen ze de trap af. Vanachter de deur van Jeffrey's slaapkamer klinkt nog steeds muziek, maar toch wat zachter dan eerst.

Als ze de huiskamer weer binnenkomt, ziet Monique dat Myra's moeder niet langer alleen is. Op de bank zit een jongen.

'Hoi Sander,' hoort ze Myra verrast zeggen. 'Wat leuk!' Ze keert zich om naar Monique.

'Monique, dit is mijn neef Sander. Hij is sinds een paar jaar ook vanuit Suriname hier in Nederland komen wonen, hij gaat...'

'Ja, zo is het wel genoeg, hoor. De rest vertel ik zelf wel.' De jongen is gaan staan en steekt z'n hand uit naar Monique. 'Nou, je hoort het, hè, ik ben dus Sander. Maar ik ken jou ergens van! Woon je in Amsterdam?'

Monique heeft de uitgestoken hand gepakt. 'Monique Geluk,' zegt ze. 'Nee, ik woon hier in het dorp, maar ik weet al waar we elkaar gezien hebben, jij was...'

'... bij jullie aan de deur,' vult Sander aan.

'Zocht je je familie hier?' vraagt Monique met een armgebaar naar Myra en haar moeder.

'Eh, ja, ik wist het niet precies meer.'

'Nou, dan was je een eind uit de richting. Ik woon helemaal aan de buitenkant van het dorp. Het is een week of drie geleden, je kwam zeker voor de eerste keer?'

Sander geeft geen duidelijk antwoord, hij mompelt maar wat.

'Je was toch al een keer eerder geweest, toen met de verhuizing?' zegt Lidia. Monique ziet dat Myra en haar moeder wat verbaasd naar hen kijken en Sander lijkt zich ongemakkelijk te voelen. Een beetje vreemde familie is het wel...

'Oké,' zegt ze, 'eigenlijk moet ik gaan. M'n moeder denkt dat ik alleen even naar de drogist ben en inmiddels is het al bijna tien uur. Ze is heus niet zo gauw ongerust, maar toch... Die thee houd ik graag te goed, mag dat? En dan wil ik ook graag kennismaken met Jeffrey en Lise.' Ze knikt naar Myra's moeder, steekt haar hand op naar Sander en loopt dan naar de gang. Myra gaat met haar mee naar de voordeur.

‘Je fiets staat er nog, valt mee.’

Monique draait zich om naar Myra. ‘Doe niet zo cynisch, dat is heus niet nodig. Er wonen echt genoeg aardige mensen in dit dorp.’

‘Je hebt gelijk, fijne vakantie en tot ziens.’

Vóór Monique nog wat kan zeggen, is de voordeur al dichtgevallen.

Ze stapt op en rijdt naar huis, ze heeft genoeg om over te denken onderweg. Wordt de familie echt gediscrimineerd hier in hun dorp, of verbeeldt Myra zich dat maar? En die Sander, waarom deed die zo schichtig? Dan is ze thuis en ze vergeet de hele familie Doelwijk.

Pas als ze 's avonds naar bed gaat en haar ouders welterusten wenst, schiet de ontmoeting met Sander haar weer te binnen.

‘Weten jullie wie ik vanavond tegenkwam? Die jongen die hier pas aan de deur stond, je weet wel, die Surinaamse jongen.’

‘O,’ reageert Rita verrast, ‘heb je hem gesproken en heeft hij degene gevonden naar wie hij op zoek was?’

‘Ja hoor, maar hij deed wel een beetje vreemd, alsof het een schande is als je op zoek bent naar je familie.’

Rita haalt haar schouders op. ‘Nou ja,’ zegt ze, ‘het belangrijkste is dat hij hem gevonden heeft.’ Ze pakt de lege glazen van tafel en loopt naar de keuken.

Gerben is blijven staan. ‘Wie zocht hij?’ vraagt hij aan Monique.

‘Z'n tante en nichtjes en neefje, daar was hij vanavond op bezoek. Bij Myra, je weet wel, dat meisje van de tennisbaan.’ Monique hoort haar moeder in de keuken de vaatwasser inruimen. Ze kijkt een beetje verbaasd naar haar vader die met gekruiste armen voor haar staat en haar bijna dreigend aankijkt. ‘Wat doe je raar, pap! Je vertelde me toen toch zelf dat hij de weg kwam vragen en nu doe je of je helemaal niet weet wat hij kwam doen. Of ben je boos dat ik vanavond even bij Myra was? Die vooroordelen moet je echt eens opzijzetten, hoor, het is een heel normaal gezin.’ Over de twee ontbrekende vaders praat ze maar niet, anders heeft pappa daar ongetwijfeld gelijk weer commentaar op. ‘Nou, welterusten pap.’ Ze kust hem op z'n wang. ‘En niet zo boos kijken, hoor, dan krijg je rimpels!’

Maar hij lacht niet om haar grapje. ‘Eén ding, Monique,’ zegt hij, ‘ik

wil absoluut niet dat je contact hebt met dat gezin of die jongen, heb je me begrepen?’

Verbaasd kijkt ze hem aan. ‘Sorry, pap, ik ben geen acht jaar meer, als je een erg goede reden hebt voor dit verbod hoor ik het graag. Anders kan ik het je niet beloven, tenminste wat Myra en de rest van het gezin betreft. Die Sander zal ik zo gauw niet meer zien.’ Dan gaat ze de kamer uit, zegt haar moeder welterusten en loopt langzaam de trap op.

In bed ligt ze nog een poos na te denken over haar vaders woorden en over de reactie van Sander toen ze over hun vorige ontmoeting begon. Ach, het is zoals haar moeder zei: het is het belangrijkste dat hij z’n familie gevonden heeft. Nee, dat zei mamma niet, ze zei: dat hij hèm gevonden heeft. Er klopt iets niet, maar wat? Nou ja, lekker belangrijk! Pappa is gewoon overbezorgd voor haar en ja, hij discrimineert, daar kan ze niet omheen. En weer bedenkt ze dat het goed is dat ze binnenkort naar Utrecht gaat, want steeds vaker verschilt ze met haar vader van mening over echt wezenlijke dingen. En ze wil geen ruzie met hem, daarom zal het beter zijn als ze binnenkort alleen de weekenden thuiskomt. Ze weet dat haar ouders hopen dat ze voorlopig nog even thuis blijft wonen en op en neer gaat reizen, maar zelf ziet ze dat helemaal niet zitten. Ten eerste gaat er ontzettend veel tijd in het reizen zitten en eigenlijk wil ze ook gewoon erg graag het huis uit. Maar het valt niet mee om in Utrecht zo snel een kamer te vinden. Toch is er goede hoop dat het gaat lukken: Wendy’s zus Barbara, die sinds anderhalf jaar in Utrecht woont, heeft gehoord dat er waarschijnlijk zelfs twee kamers leeg komen in het grote studentenhuis waar ze zelf woont, en met een beetje geluk kunnen Wendy en Monique daar een plekje krijgen. Het is nu vakantietijd, maar direct na de zomer kunnen ze beiden op zicht komen, ‘hospiteren’ noemen ze dat, en zal door de rest van de bewoners besloten worden of ze wel of niet in aanmerking komen. Ze zijn natuurlijk niet de enige belangstellenden, maar Wendy heeft verteld dat Barbara’s mening wel van flinke invloed is bij de andere studenten. Nou ja, ze ziet wel, eerst de vakantie! Dan valt Monique in slaap.

Moeder Rita is ook naar boven gegaan, zoals meestal alleen. Gerben is dikwijls of nog niet thuis, of hij zit nog in zijn studeerkamer. Vanavond was hij redelijk op tijd thuis, hij zat in de krant te bladeren toen Monique thuiskwam.

‘Kom je ook zo?’ vraagt Rita voor ze naar boven gaat.

‘Ja, ik kom...’

Maar als ze van de badkamer naar de slaapkamer loopt, hoort ze het plopgeluid van een wijnfles die wordt opengetrokken. ‘Dus niet...’ mompelt ze. Dan gaat ze maar, zoals eigenlijk altijd, alleen naar bed.

Gerben is achtergebleven in de kamer. Hij heeft zich een flink glas wijn ingeschonken en leunt achterover in z’n stoel. Duizend gedachten en onwelkome herinneringen dwarrelen de laatste weken door zijn hoofd. Gijs, steeds weer Gijs, Gijs en Maria.

Die namen passen niet meer in zijn leven van nu. Hij, de gerespecteerde directeur van een mooi bedrijf, vader van een vooraanstaand gezin hier in het dorp. Vanaf het moment dat hij Rita ontmoette, kenismaatte met de familie Voskuyl, wist hij dat hij zijn eigen eenvoudige achtergrond zo snel mogelijk wilde vergeten en deel wilde uitmaken van die stijlvolle, welgestelde familie.

Veel eigen familie had hij niet, hij was enig kind van oude ouders. Zijn vader en moeder hadden elkaar ontmoet toen zijn vader al tegen de vijftig liep en zijn moeder bijna veertig was. In hun huwelijk hadden ze nauwelijks meer gerekend op kinderen, maar toch was Gerben nog geboren. Zijn moeder was toen drieënveertig. Hij, Gerben was nog niet eens van de lagere school af, toen zijn moeder een hersenbloeding kreeg en stierf. Hij bleef alleen met zijn vader achter. Vandaar waarschijnlijk dat hij zo vaak in het gezin van zijn oom en tante en neef Gijsbert was. De vader van Gijs was de jongere broer van Gerbens vader en ook zij hadden maar één zoon: Gijs. De jongens waren bijna broers, tot ze volwassen werden. Al in de puberteitsjaren bleek dat ze wel erg verschillend waren. Gerben was eerzuchtig, hij wilde leren en studeren en zijn vader was trots op hem. De kansen die

hijzelf niet had gehad moest zijn jongen wel krijgen. Gerben ging naar de HBS en wilde daarna naar de universiteit. Hij besloot om eerst een jaar te gaan werken om geld te verdienen om zo zijn studie te bekostigen. Hij zocht en vond die baan bij de firma Voskuil in het naburige dorp en vandaar uit liep zijn toekomst heel anders dan hij ooit had kunnen dromen.

Gijs hield niet van leren. Hij deed zes jaar over de vierjarige ULO en had toen nog geen diploma. Hij begreep ook Gerben niet, die zo fanatiek doorging. Toch bleven ze nog steeds vrienden in die tijd. Gijs ging in Amsterdam wonen, hij studeerde niet, maar woonde in een kraakpand en nam allerlei tijdelijke baantjes aan om in zijn levensonderhoud te voorzien. Toen hij negentien was, moest hij in dienst. Hij was gekeurd en aangenomen bij het korps mariniers, na een korte opleiding in Doorn ging hij naar Aruba. Prachtig vond Gijs dat, hij wilde graag wat van de wereld zien, dus dit was een schitterende kans.

Inmiddels was ook hijzelf, Gerben, ingedeeld bij de mariniers, maar in tegenstelling tot zijn neef hoopte hij dat hij gewoon in Nederland zijn tijd kon uitdienen en niet ergens in het buitenland geplaatst zou worden. Hij wilde in de buurt van Rita blijven, af en toe een weekend wachtlopen was al erg genoeg, vond hij.

Gerben wrijft over zijn voorhoofd en schenkt zijn wijnglas nog eens vol. Hij wil helemaal niet aan die tijd terugdenken! Het komt allemaal door die jongen die een paar weken geleden aan zijn deur stond. En dat meisje Myra, dat gezin waaruit ze komt. Waren ze maar nooit hier in het dorp komen wonen, dan had Monique ook die jongen niet ontmoet en was het gebleven bij die ene vluchtige ontmoeting bij hun voordeur.

Had Gijs maar nooit... Ho stop! Hij wil niet verder denken, het is voorbij! Hij heeft zijn dochter zojuist duidelijk gemaakt dat hij niks meer wil merken van enig contact tussen haar en die Surinamers. En hij is nog altijd de baas in huis. Misschien is het toch niet zo'n gek idee om voor huisvesting in Utrecht te zorgen voor Monique en Wendy. Ze is toe aan nieuwe, andere contacten dan deze.

Lang zit hij nog in de kamer stil voor zich uit te staren. Dan pakt hij

het lege glas op en brengt het naar de keuken. Hij doet de lichten uit en loopt langzaam de trap op.

INA VAN DER BEEK

*Door het
verleden
ingehaald*

Gerben, Rita en hun dochter Monique vormen zo op het oog een normaal, gelukkig gezin. Maar als Monique bevriend raakt met Myra, een Surinaams meisje dat met haar familie in het dorp is komen wonen, brengt dat de nodige onrust. Zeker als er op een zomeravond een Surinaamse jongen aanbelt, die op zoek is naar iemand met de naam Guus Geluk! Stukje bij beetje ontspint zich een bijzondere geschiedenis en dat heeft verstrekkende gevolgen, voor het hele gezin...

Ina van der Beek schrijft familieromans met herkenbare thema's en problemen van deze tijd. Haar warme schrijfstijl en boeiende verwickelingen zorgen voor sprankelende boeken voor een grote lezerskring.

ISBN 978 90 5977 458 2 NUR 344

Zomer & Keuning

www.spiegelserie.nl